

Izmaiņas mikrouzņēmēju nodokļos un jaunā nodokļu maksāšanas kārtība

Jānis Taukačs, ZAB "Sorainen", partneris, zvērināts advokāts

<https://ibizness.lv/raksti/finances-un-nodokli/finances-un-nodokli/izmainas-mikrouznemeju-nodoklos-un-jauna-nodoklu-maksasanas-kartiba/18548>

Raksta pirmajā daļā, ko publicējam 2021. gada 5. janvārī, tika uzsvērts, ka ar 2021. gada budžeta likumu grozījumiem izdarīts viss iespējamais, lai turpmāk nebūtu izdevīgi strādāt ne mikrouzņēmumu nodokļu maksātāja, ne saimnieciskās darbības veicēja statusā. Šajā rakstā informējam par izmaiņām mikrouzņēmēju nodokļos, jauno nodokļu maksāšanas kārtību, solidaritātes nodokli un citiem uzņēmējiem svarīgiem jautājumiem.

Izmaiņas mikrouzņēmumos

Mikrouzņēmumu nodokļu maksātājiem (MUN) pašreizējā Valsts sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu likmes (VSAOI) maksāšanas kārtība ir spēkā līdz 2021. gada 1. jūlijam.

Ar grozījumiem MUN likumā mainīti likumā lietotie termini, līdz ar to mainās personu loks, kuras varēs piemērot MUN režīmu. Jaunās definīcijas ir šādas:

- apgrozījums – mikrouzņēmuma saimnieciskās darbības ieņēmumi;
- mikrouzņēmuma īpašnieks – individuālā uzņēmuma, zemnieka vai zvejnieka saimniecības īpašnieks, individuālais komersants vai cita fiziska persona, kas reģistrēta Valsts ieņēmumu dienestā kā saimnieciskās darbības veicējs;
- mikrouzņēmums – individuālais komersants, individuālais uzņēmums, zemnieka vai zvejnieka saimniecība, kā arī fiziskā persona, kas reģistrēta Valsts ieņēmumu dienestā (VID) kā saimnieciskās darbības veicējs, ja minētās personas nav reģistrētas kā pievienotās vērtības nodokļa maksātāji;
- mikrouzņēmumu nodoklis – nodoklis, kas ietver VSAOI par mikrouzņēmuma īpašnieku un mikrouzņēmuma īpašnieka iedzīvotāju ienākuma nodokli (IIN) par mikrouzņēmuma saimnieciskās darbības ieņēmumu daļu;

- mikrouzņēmumu nodokļa maksātājs – mikrouzņēmuma īpašnieks, kas ieguvis mikrouzņēmumu nodokļa maksātāja statusu.

Mainot iepriekšējo kārtību, MUN varēs maksāt tikai MUN īpašnieks pats par sevi. Par darbiniekiem būs jāmaksā algas nodokļi vispārējā kārtībā. MUN nevar vienlaikus maksāt IIN vēl citā režīmā (piemēram, kā saimnieciskās darbības veicējs (SDV)), izņemot 10% no nekustamā īpašuma nomas (neregistrējot saimniecisko darbību). Ja MUN maksātājs kļūst par PVN maksātāju, tas zaudē MUN statusu ar nākamo taksācijas periodu.

Mainās MUN likme

Apgrozījumam līdz 25 000 eiro piemērota 25% likme, un apgrozījuma daļai, kas pārsniedz 25 000 eiro – 40% likme. Ja MUN maksātājs reģistrējas nevis ar gada pirmo ceturksni, bet ar kādu citu periodu, tad, 25 000 eiro sliekšni attiecīgi jākoriģē. Ja mikrouzņēmums iegūst MUN statusu ar:

- ceturksni, MUN likme apgrozījumam līdz 18 750 eiro ir 25%, bet apgrozījuma daļai, kas pārsniedz 18 750 eiro, — 40%;
- ceturksni, MUN likme apgrozījumam līdz 12 500 eiro ir 25%, bet apgrozījuma daļai, kas pārsniedz 12 500 eiro, — 40%;
- ceturksni, MUN likme apgrozījumam līdz 6250 eiro ir 25%, bet apgrozījuma daļai, kas pārsniedz 6250 eiro, — 40 %.

Mainīsies arī MUN sadalījums – 80% jāieskaita kā VSAOI, bet 20% - kā IIN. MUN deklarācijas turpmāk varēs neiesniegt, ja nevienā no ceturkšņa mēnešiem nav apgrozījuma.

MUN un VSAOI

VID nodos informāciju par MUN samaksātiem nodokļiem Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra (VSAA). VSAA aprēķinās VSAOI objektu par katru mēnesi, ņemot vērā samaksāto MUN un to, ka 80% no tā jāuzskata kā VSAOI (lai redzētu, vai sasniegts minimālais VSAOI objekts). Turpmāk ir piemērojamas normas, kas ir noteiktas valsts sociālās apdrošināšanas likumā attiecībā uz pašnodarbinātajiem un MUN maksātājiem.

MUN darbinieki

Ja mikrouzņēmumā laika periodā no 2021. gada 1. janvāra līdz 2021. gada 1. jūlijam tiek pieņemti jauni darbinieki, par tiem maksā algas nodokļus. Par līdz šim esošiem darbiniekiem šajā periodā vēl maksā MUN kā iepriekš (jāņem gan vērā, ka nav

piemērojams 720 eiro algas ierobežojums un ir palielinājušās MUN likmes). Visiem darbiniekiem piemēro algas nodokļus no 2021. gada 1. jūlija. 2021. gadā par 1. un 2. ceturksni informāciju par darbiniekiem jāiesniedz VID.

Pārejas noteikumi

Esošie MUN un tie, kuri tiks reģistrēti ar 2021. gada 1. janvāri, 2021. gadā maksās MUN atbilstoši 2020. gada 31. decembrī spēkā esošajai likuma redakcijai, bet vienlaikus būs jāpiemēro arī turpmāk uzskaitītos jaunus noteikumus.

2021. gadā visiem mikrouzņēmumu darbiniekiem vairs nav 720 eiro algas ierobežojums un MUN 40 000 eiro apgrozījuma ierobežojums arī ir atcelts. 2021. gadā, ja SIA, kas ir MUN maksātājs, palielinās dalībnieku skaits, tā zaudē MUN maksātāja statusu.

No 2021. gada 1. janvāra līdz 2021. gada 1. jūlijam

Šajā periodā piemēro jaunās MUN likmes (25% apgrozījumam līdz 25 000 eiro un 40% apgrozījumam, kas pārsniedz 25 000 eiro), SIA samaksātajam MUN piemēro jaunu sadalījumu pa budžetiem 0,1% - riska nodevai, 80% - VSAOI, 18,8% - IIN, 1,1% - UIN.

Tāpat arī SDV samaksātajam MUN piemēro jauno sadalījumu pa budžetiem 80% no MUN ieskaitīts kā VSAOI un 20% - kā IIN. SDV, kuri iepriekš maksāja IIN, MUN sadalīsies: 0,1% - riska nodevai, 80% - VSAOI, 19,8% - IIN.

Par jauniem darbiniekiem būs jāmaksā algas nodokļi. Par jau esošajiem darbiniekiem, kas pieņemti darbā līdz 2020. gada 31. decembrim, jāmaksā MUN.

No 2021. gada 1. jūlija

Papildus iepriekš (par periodu 2021. gada 1. janvāra – 2021. gada 7. jūlija) minētajam vēl būs šādas izmaiņas:

- visu darbinieku ienākumus apliek ar algas nodokļiem (gan esošie darbinieki, gan arī jaunie);
- MUN īpašnieks (SIA dalībnieks, SDV) turpina maksāt jaunās MUN likmes.

Visas SIA, kas ir MUN, kļūst par UIN maksātājām 2022. gada 1. janvārī.

Solidaritātes nodoklis

Līdz 2020. gada 31. decembrim likums paredz, ka solidaritātes nodokli (25,5%) sadala sekojoši:

- 1% veselības aprūpes pakalpojumu finansēšanai;
- 14% valsts pensiju speciālajā budžetā;
- 10,50% IIN kontā Valsts kasē.

Pašlaik veselības aprūpei un pensijām paredzētā solidaritātes nodokļa daļa ir personalizēta.

No 2021. gada 1. janvāra solidaritātes nodokļa likme būs 25% un sadalīsies šādi:

- 1% veselības aprūpes pakalpojumu finansēšanai (nepersonalizēti);
- 14% valsts pensiju speciālajā budžetā (nepersonalizēti);
- 10% attiecinās uz IIN ieņēmumiem (personalizēti).

Latvijas ofšoru saraksta vietā – Eiropas Savienības melnais saraksts

2021. gada 3. decembrī izsludinātais noteikumu projekts paredz ar 2021.gada 1. janvāri atjaunot zemu nodokļu un beznodokļu valstu sarakstu, lai saskaņotu Latvijas sarakstu ar Eiropas Savienības attiecīgo sarakstu. Līdz ar to atjaunotajā Latvijas sarakstā būs:

- Anglijas teritorija;
- ASV Guamas teritorija;
- ASV Samoa teritorija;
- ASV Virdžīnu salu teritorija;
- Barbadosa;
- Fidži Republika;
- Palau Republika;
- Panamas Republika;
- Samoa Neatkarīgā Valsts;
- Seišelu Salu Republika;
- Trinidādas un Tobāgo Republika;

Tādējādi, piemēram, Panama pēkšņi Latvijā kļūs par ofšoru, un būs rūpīgāk jāseko līdz ES saraksta izmaiņām - no saraksta parasti izņem tos ofšorus, kas ar ESAO (Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācija). noslēdz līgumus par informācijas apmaiņu starp

attiecināmajām nodokļu administrācijām. Ko nozīmē iekļaušana melnajā sarakstā? Virkni pret-izvairīšanās normu, piemēram:

- kontrolēto ārvalstu uzņēmumu peļņas aplikšana Latvijā, neatkarīgi no tā vai tā izmaksāta);
- ieturējuma nodoklis pasīvā ienākuma izmaksām (procentus, dividendes, autoratlīdzība);
- nepiemēro izņēmumu no UIN kapitāla pieaugumam no akciju vai daļu atsavināšanas ;
- melnā saraksta ofšori ir saistītās personas transfertcenu piemērošanas vajadzībām (tātad darījumos ar šādiem uzņēmumiem var būt nepieciešama īpaša dokumentācija, kas pierāda cenas atbilstību tirgus cenai);
- augstāks VID audita risks tiem, kas veic darījumus ar šādiem uzņēmumiem ;
- attiecas jaunā DAC6 ES direktīva, kas paredz dažādu pakalpojumu sniedzēju (t.sk. nodokļu konsultantu (izņemot advokātu biroju) ziņošanu VID par darījumiem, kuros iesaistītas ārzonas, utt.

Nodokļu deklarācijām jauni iesniegšanas termiņi

Sākot ar 2021. gada 1. janvāri, deklarāciju un pārskatu iesniegšanas termiņi mainās par sekojošiem nodokļiem:

- darba devēja ziņojums būs jāiesniedz līdz pārskata mēnesim sekojošā mēneša 17. datumam (šobrīd - VID individuāli paziņotā datumā);
- elektroenerģijas nodokļa deklarācija būs jāiesniedz līdz katra mēneša 20.datumam (šobrīd – 25. datumā);
- pārskati par aprēķināto izložu un azartspēļu nodokli būs jādeklarē līdz katra mēneša 15. datumam (šobrīd – 15 dienu laikā pēc ceturkšņa beigām).

Jauni nodokļu samaksas termiņi

Ar 2021. gada 1. janvāri visiem VID administrētajiem regulārajiem iekšzemes nodokļu maksājumiem būs viens samaksas termiņš – katra mēneša 23. datums. Tas nozīmē, ka, piemēram, PVN, kas aprēķināts saskaņā ar 2020. gada decembra PVN deklarāciju, būs jāsamaksā līdz 2021. gada 25. janvārim (23.janvāris ir brīvdiena). Jaunais samaksas termiņš nav attiecināms uz nodokļu kontroles pasākumu rezultātā norādītajiem maksāšanas termiņiem, neregulārajiem maksājumiem un maksājumiem, kas noteikti ar citu dokumentu (piemēram, VID lēmumu). **Vienotais nodokļu konts**

Ar 2021. gada 1. janvāri VID administrētajiem valsts budžeta maksājumiem būs viens nodokļu konts. Tādējādi nodokļu maksājumi, kas līdz šim pārskaitīti vairākos, līdz pat 49 dažādos valsts budžeta kontos, turpmāk būs jāpārskaita uz vienu vienotu nodokļu kontu. Veicot nodokļu maksājumus uz vienu vienotu nodokļu kontu, uzņēmumiem tas atvieglos administratīvo slogu (t.i., samazināts veicamo maksājumu skaits, izmaksas un maksājumu sagatavošanas laiks).

Saskaņā ar grozījumiem likumā "Par nodokļiem un nodevām" vienotajā nodokļu kontā būs jāveic maksājumi par šādiem nodokļiem un nodevām: IIN, UIN, pievienotās vērtības nodokli (PVN), akcīzi, dabas resursu nodokli, izložu un azartspēļu nodokli, VSAOI, elektroenerģijas (arī subsidētās) nodokli, MUN, Uzņēmējdarbības riska valsts nodeva, valsts nodevu par numerācijas lietošanas tiesībām (jā, ir arī tāda; runa ir par elektronisko sakaru pakalpojumiem, patentmaksu, maksājumus par valsts kapitāla izmantošanu, maksājumus saskaņā ar ES dalībvalstu un citu valstu nodokļu administrāciju iesniegtajiem pieprasījumiem par nodokļu parādu piedziņu.

Attiecībā uz VID muitas iestāžu administrētajiem maksājumiem (ievedmuitas nodoklis, importa PVN un akcīze) būs jāizmanto līdzšinējie budžeta konti, bet uz vienoto nodokļu kontu attiecīgie maksājumi būs jāveic tikai sākot ar 2023. gadu. Savukārt nekustamā īpašuma nodokļa, transportlīdzekļa ekspluatācijas nodokļa un uzņēmumu vieglo transportlīdzekļu nodokļu maksājumiem saglabāsies līdzšinējā kārtība, jo šo nodokļu administrēšanu nodrošina attiecīgās pašvaldības un Ceļu satiksmes un drošības departaments.

Papildus MK noteikumos "Kārtība, kādā maksā nodokļus, nodevas, citus valsts noteiktos maksājumus un ar tiem saistītos maksājumus un novirza tos saistību segšanai" Nr. 661, kas stāsies spēkā ar 2021. gada 1. janvāri, ir noteikta kārtība par:

- maksājuma identifikatoru, kas būs jānorāda maksājuma uzdevumā, veicot maksājumus, piemēram, maksātspējas procesa ietvaros, par akcīzes nodokļa marķu saņemšanu, par PVN saskaņā ar īpašo MOSS režīmu u.tml.;
- nodokļu saistību segšanas secību attiecībā uz nodokļa pamatparādiem, nokavējuma naudām, soda naudām, kā arī nodokļu kontroles pasākuma rezultātā veiktajiem uzrēķiniem un atliktajiem vai termiņos sadalītajiem nodokļu maksājumiem.